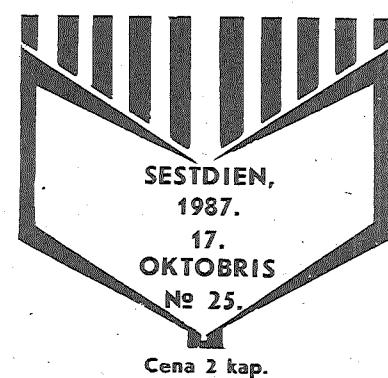

JAUNAIS CĒL'S

AGROFIRMAS «KRASNII OKTJABRJ» PARTIJAS, ARODBIEDRĪBAS,
KOMJAUNATNES KOMITEJU UN ADMINISTRĀCIJAS ORGĀNS

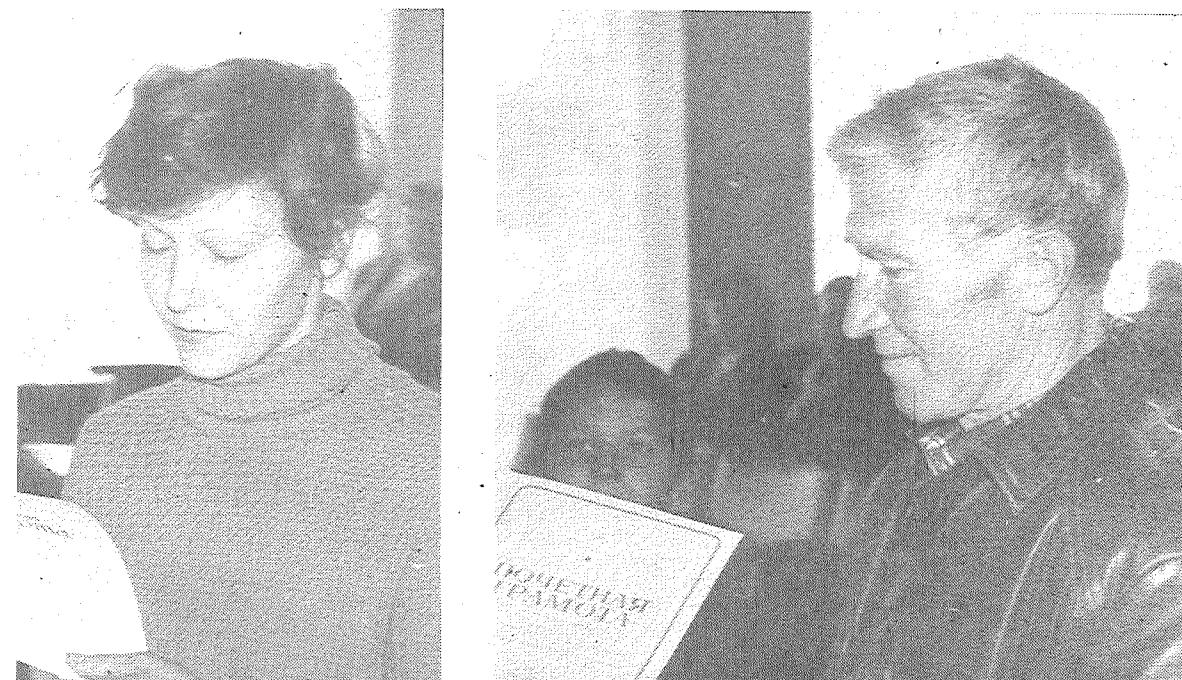
Nepiegurt, strādāt ražīgāk

Aizritējusi kārtējā vasara, ar pilnām tiesībām sevi pieteicis rūdens. Tas ir atnācis ar saulainām dienām, it kā kompensējot to, ko vasara nejaudāja, dodot iespēju paveikt visus darbus. Kolhozā «Krasnij Oktjabrj» tie pašlaik ir divi galvenie — jānovāc pēdējās hektāri lopbarības sakņaugu un jāpārķe zeme.

Bet lopkopēji jau sagatavojušies jaunajam darba celiņam — ziemmošanai. Un bija dīļi simboliski, ka tieši tagad fermu kolektīvi sapulcējās uz svinīgo sanāksmi sakārā

PSKP Centrālās Komitejas, PSRS ministru Padomes, VACP un VLKJS Centrālās Komitejas Goda raksta saņemšanu par panākumiem Vissavienības sociālistiskajā sacensībā lopu ziemmošanas organizēšanā 1986.-1987. gada ziemas celiņā. Tas bija labs atgādinājums, ka arī šogad, kad darbs jau iesākts, ir jāpacēs strādāt tikpat veiksmīgi. Augstais atzinības apliecinājums mudina uz pārdomātāku rīcību, lai gāla iznākumā būtu arī veiksmīgāk.

Lepriekšējās ziemmošanas panākumus lielā mērā nodrošināja tas, ka labi bija strādājuši laukkopēji, sarūpējot pietiekami daudz labas lopbarības, to fermu ļaudis izlietoja ar apdomu. Jāsaka, arī šovasar, lai arī leika apstākļi bija ievērojami slīktāki, lopbarības sarūpēts tāpat pietiekami, un tā ir labas kvalitātes. Tātad, tagad vārds lop-

kopības speciālistiem. Bet vēl ir jāpāstrādā arī celtniekiem — jāpābeidz remonti un novietņu sakārtošana, lai ziemmošana ir siltā.

Par to visu tika atgādināts lopkopēju sanāksmē. To atklāja un vadīja agrofirmas generāldirektors Romualds Kavinskis. Vārdu viņš deva partijas komitejas sekretārei Zojai Agafonovai, kura lopkopējus apsveica ar svarīgo uzvaru sociālistiskajā sacensībā un vēlēja panākumus. Kolhoza «Krasnij Oktjabrj» galvenā zootehnike Irēna Norkārkle viņiem pateicas speciālistu vārdā, dažos vārdos pakavējās pie uzdevumiem, kas jāveic šajās dienās.

Runāja partijas rajona komitejas 1. sekretārs Viktors Solovjovs, raksturoja stāvokli lopkopības attīstībā

rajonā, tās svarīgākos uzdevumus un agrofirmas generāldirektoram R. Kavinskim pasniedza augsto apbalvojumu. Saimniecības lopkopēju vārdā par augsto apbalvojumu pateicas Dunišķu fermas brigadiere Jevdokija Vorobjova. Lielai grupai labāko darbinieku generāldirektors R. Kavinskis pasniedza agrofirmas goda rakstus.

Sanāksmē piedalījās rajona Tautas deputātu padomes izpildkomitejas priekšsēdētājs Jānis Vucēns.

Juris KAUŠA

Attēls: grupa sanāksmes dalībnieku, apbalvojumus saņem slaucēja Valērija Ksendzova un lielermas «Progress» vadītājs Valērijs Kolins.

Linkopībā — pilnīgu mehanizāciju

Aizvadītajā sestdienā pie mūsu kaimiņiem — kolhoza «Leņinec» kultūras namā notika Rēzeknes rajona linkopības saimniecību vadītāju un speciālistu seminārs, ko bija sārkojusi rajona agrorūpniecīkā apvienība. Šī saimniecība pastāvīgi iegūst augstas linu rāzas, darbā pielieto progresīvo tehnoloģiju. Arī tagad pirmā rajonā, sadarbībā ar ražošanas zinātnisko apvienību «Stars», iesākusi viena no svarīgākajiem darbiem — stiebrīnu novākšanas mehanizāciju, pielietojot ritulu preses, kā arī attiecīgus iekrāvējus un citu tehniku.

Agrofirms «Krasnij Oktjabrj» zinātniskās informācijas centra darbinieks iepriekš pabija šajā saimniecībā un sagatavoja videoierakstu par stiebrīnu novākšanas mehanizāciju, kas tika nodemonstrēts apsprede.

Noslēgumā tās dalībnieki ar viņām šīm mašīnām iepazīnās kultūras nāma pagalmā.

Preiļieši Rīgas svētkos

Droši var teikt, ka aizgājušo sestdienā jau no paša rīta visi ceļi veda uz mūsu republikas galvaspilsētu Rīgu. Pirmo reizi tā svītēja savus svētkus — pilsētas dienas. Tās veltīja Lielās Oktobras sociālistiskās revolūcijas 70. gadadienai, arī atbrīvošanas no vācu fašistiskajiem iebrucējiem gadadienai, kas tiek atzīmēta 13. oktobrī.

Daudznie parki, skvēri, laukumi pārvērtās par skaistāju zālēm. Pilsēta rādīja savu vēsturi, savu revolucionāro pagātni, savu nākotnes redzējumu. Profesionāli tehnisko skolu audzēknī uzstājās ar uzvedumu «Mēs no strēlnieku zemes», Rīgas Sporta manēžā bija sapulcējušies jaunatnes pārstāvji no četrpadsmit republikām, uzstājās ar kompozīciju, kura bija veltīta tēvu slavas pārmantošanai. J. Rudzutaka ielā notika viņam, cilvēkam, kurš stāvēja pie pirmās pasaulei strādnieku valsts šūpuļa, veltīti svētki, atceroties ievērojamā padomju valstsvīra simtgadi. VEF Kultūras un tehnikas pilī notika maizes svētki, bija sarīkota plaša izstāde, kurā par savu māku stāstīja izcilākie cepejī. Līdzīgs pasākums noritēja arī Kultūras un atpūtas parkā, te kopā ar pilsētas meistariem piedalījās arī šī senā un tāk vajadzīgā amata pratēji no laukiem.

Galvaspilsētas kultūras pilī, klubos bija daudzas lietišķas tīkšanās. Tājā skaitā par jaunām iecerēm šefibas sadarbībā apspriedēs pilsētas Leņina rajona vadītāji, tiekoties ar mūsu un Jekabpils rajonu delegācijām, kā arī Tukuma rajona pārstāvjiem.

No Preiļu rajona Rīgas svētkos piedalījās agrofirmas saimniecības, kā arī pārstāvji no vairākām saimniecībām — kolhoziem «Vārkava»,

«Sarkanā ausma», M. Gorkija, «Rīts», «Zelta vārpa», Aglonas padomju saimniecības. Delegāciju vadīja partijas rajona komitejas otrais sekretārs Pjotr Romanovs, rajona Tautas deputātu padomes izpildkomitejas priekšsēdētājs Jānis Vucēns, rajona agrorūpniecīkās apvienības priekšsēdētājs Viktors Korotkovs un komjaunatnes rajona komitejas pirmais sekretārs Voldemārs Vilčāns. Sarūnas ar Rīgas Leņina rajona vadītājiem viņi izlēma vairākus jautājumus par šefibas saīšu pastiprināšanu, par turpmākas ciešķas sadarbības izveidošanu. Mūsu rajona pārstāvji pateicās šefiem par viņu pārīstīgo palīdzību.

Agrofirma ar saviem izstādījumiem piedalījās arī gadatirgū. Rīdzinieki labprāt pirka konfektes «Gotiņa», cieti, sviestu un sieru, tāpat arī lauku rāzojumus — kartupelus un kāpostus, daudz cilvēku bija pie rožu un neļķu pārdevējām. Daudz tie strādāja pārdevējās Zoja Dorojeva, Vera Filimonova un Valentina Nikitina, viņām palīdzēja šoferi Vinsentijs Stepanovs un Olegs Gvozdevs. Paldies par labo darbu!

Rīdziniekiem savu māku parādīt bija aizbraukusi arī mūsu māksliniecīkās pašdarbības kolektīvi — Riebiņu etnogrāfiskais ansamblis, un divi kolektīvi no siera rūpniecības — etnogrāfiskais ansamblis un deju kolektīvs.

Rīgas pilsētas svētki vēl turpinājās arī nākamajā dienā, bet mums bija jāatgriežas pie saviem ikdienas darbiem. Vēlu vakarā devāmies atceļā, noguruši, jo izbraucām agri no rīta — pusēetros, bet laimīgi.

Zoja AGAFONOVA

Rudens arumam — teicamu kvalitāti

Par atvasaras košo sauli tagad visvairāk priečājas arāji — laiks kā radīts zemes apvēršanai, lai līdz pavasarim tā atpūšas un uzkrāj spēkus jaunam rāzā audzēšanas celiņam. Spēku vairošanai tiek iestrādāti organiskie mēslis, lai apkarotu nezāles talkā nem kīmiju. Ražošanas iecirkņu priekšnieki un viņu palīgi precīzi zina, ko nākamā pavasarā sēs un stādis katrā gabalā, tālab tos gatavo pēc atbilstošas shēmas. Lielākais darba apjoms tiek padarīts tieši rudeni, bet pavarām atlikus kultivēšanā, augsnēs sagatavošana sējai un pati sēja.

Saimniecībā izvērtā sociālistiskā

sacensība starp arājiem, no vieniem tiek prasīts ne tikai tas, lai būtu padarīts lielāks darba apjoms, tātad, lai ātrāk varētu apvērst visu zemi, bet lai tāku nodrošinātu arī augsta kvalitāte — ievērots aršanas dzīlums, lai pilnībā būtu apvērsta velēna, lai arums būtu vienmērīgs un līdzens.

Attēls: par savu darba labo slavu norūpējies arī mehanizators Aleksandrs Sabanskis, kurš apvērsa kukuruzaiti — vagas dzīlums atbilst prasībām.

A. MEŽMALA foto

PIE MŪSU KAIMINIEM

1500 rublu no hektāra

(Nobigājums Sākums / Iepriņķe)
Kolhoza ļaudis zināja stāstīt, ka pie-
tieki ar dažām stundām, lai šādi sa-
celtie stiebri pagūtu apžūt un tos
varētu novākt. Šajā posmā vēl vaja-
dzīgs arī sleju apvērsējs un dubul-
totājs.

Saimniecība iegādājusies Čehoslo-

vākījā ražoto presi «Unibal». Sākumā mehanizatoram, kurš ar to tagad darbojas, mazāk veicies, tagad viegli satīn ražu no apmēram 4,5 hektāriem — izgatavo 45 un vairāk ritus, padara darbu, ko ar rökām spēj pussimta jau ietrenējusis cilvēku, saņeļstiebrinus un sasien kūlišos. Tagad vēl kāds desmitis vajadzīgs, lai piekrautu automāšinu, trīs tonnas. Bet, izmaksoties jaunu vīku arī tā, ka

izmantojot jauno rituļu iekrāvēju (tas ir parasts kaudžu metējs, kura darba orgāni ir divi aptveroši loki vertikālam no augšas un horizontālam satvēriem) kravas automašīnā KAZ, kurai nonemti borti, un uz tās, savstarpēji sāstiprinot, iekrāuj trīsdesmit rituļus, reizē parved līdz astoņām tonnām. Rituļu attīšanai vajadzīga īpaša ietaise — fāda ir Ludzas linu fabrikā, uz turieni tad arī brauc

Šīs mašīnas vadītājs. Šnore ar iņām adatas palīdzību ritulim presē tiek ievadīta no pašas «serdes», virspusē to notin vairakas reizes trijās vietās — to izdara, stāvot uz vietas. Šnore tiek saglabāta, to var izmantot vēl.

Rituļus pārvadā pieredzējis šoferis V. Travkins. Viņš pastāstīja, ka apmēram stunda vajadzīga, lai uz lauku uzņemtu pilnu kravu, un tīkpat daudz laika vajadzīgs arī fabrikā izkraušanai. Parasto automašīnu piekraušana prasītu vairāk laika, toties viņš viens pats aizvieto trīs. Rituļus ērtāk nekā kūlīšus sakraut arī fabrikas nojumēs

Mūsu klimatiskajos apstākļos nereti stiebriņu izžāvēšana slejās, pielietojot apgriezējus un uzbužinātājus, bieži vien tiksapt kā nav iespējama, jo lietus periods ir bez pārtraukumiem. Tad efektīva izrādās žāvēšana, tos

nusus, uz kuriem lieetus ūdeni neturas. Arī te jo sekmīgi izmanto rituļu presi, mehanizatoriem pat vairāk patīk strādāt šādā laukā, jo sleja iznāk biezāka un ātrāk top ritulis. Stiebrinpus sasliens rindās, tad tos tēpat izklāj uz vienu pusī ar virsotnēm. Tūlīt laiž presi — un lauks ir fīrs.

Kolhozā «Lēnīne» pārliecinājūsies, ka, pielietojot rituļu tehnoloģiju, par apmēram trešo daļu palielinās garās šķiedras iznākums, ka lauki pēc tam paliek tīri un kārtīgi sakopti. Darba ražīgums pieauga pieckārtīgi, salīdzinot ar to, ja šo plātību ar rokām sasiet kūjos un ar dakšam — ietu mašīnās vai traktoru piekabēs.

masinās vai fraktoru piekabēs.

Čehoslovākijā ražotā prece, pēc vi-siem parametriem, darba ražīguma un izmantošanas efektivitātes neko neat-šķiras no mūsu zemē ražotām. Uz-nēmīgākie mehanizatori linu stiebri-ņu savākšanai prot pielāgot arī paras-tās salmu rituļu preses, ko pielieto daudzās saimniecībās, tām pierīko īpaši izliektus zobus un frumuli ar resnu adatu rindām, dažus citus mez-glus. Rituļu svars ir līdz 250 kilog-ramiem.

Saimniecībā ļoti daudz uzmanības veltīts linu pogāļu žāvēšanai: Kolhoza ļaudis bija vieni no pirmajiem, kuri izbūvēja lenšu transportieru tipa kalti. Tagad te spērts nākamais solis — uzbūvēta karuseļtipa kalte, kas vēl vairāk paātrina masas izķīšanu.

Vadība kāfrā zīpā iestējās par to, lai saimniecībā būtu vismaz trīs pilnīgi komplekti stiebriņu savākšanai no lauka un piegādei uz rūpniču pārstrādei. Tātad, visi darba procesi šīs kultūras audzēšanā te būs pilnībā mehanizēti, cilvēki vairs neklānties liniem, kā to vēl dara tagad (plūc ar rokām, sacel iztilinātos, sien kūlus un tamtlidzīgi), visus darbus darīs augstražīgā tehnika.

augstrāžu tehnika.
Par to dzīva interese izraisījusies
arī visās citās rajona saimniecībās, ku-
ras audzē linus. Antons RĀNCĀNS,
agrofirmas «Krasnij Oktjabrjs» ZTI

agrofirmas «Krasnij Oktjabr» ZTI

Autora foto

LOPIEM – SILTU UN SĀTĪGU ZIEMOŠANU!

SLAUCĒJU SOCIĀLISTISKĀS SACENSĪBAS REZULTĀTI 1987. GADA 9 MĒNEŠOS

Vārds, uzvārds	Govju skaits grupā	Vidējais izslaukus no vienas 9 mēnešos	+ vai —, salīdzinot ar to pāšu laiku pērn	Leiņišķu fermā	66	5414	— 663
1	2	3	4	Duntišķu ferma	66	5411	x
Irina Pisuka	48	3992	— 49	Antoņina Loginova	22	5404	x
Anišija Kirilova	48	4233	285	Feklinija Daņiļova	24	5436	x
Lidija Serkova	49	3825	— 152	Ul'jana Amosova	20	5411	x
Veronika Šmeikste	49	4287	49	«Progress» — 1	72	5676	795
Veronika Kozlova	49	3996	— 557	Jūlija Bobrova	55	4639	340
Anna Meluškāne	46	4138	— 17	Jefrosinija Kapustenoka	54	4080	184
Lidija Ruciča	49	4051	345	Marija Lazareva	55	4878	462
Kirjana Mihailova	46	3669	424	Nadežda Turubanova	53	4790	608
Aizupiešu lielfermā	383	4025	23	Leokādija Mūrniece	54	4699	495
Zinaīda Trofimova	44	4945	351	Jevdokija Trofimova	53	4224	— 72
Zenta Juhneviča	44	4382	— 93	Regīna Pomeranceva	50	3705	x
Jadviga Lepuka	44	4481	— 14	Valentīna Mihailova	54	4528	— 105
Vija Čonka	42	4500	x	«Progress» — 2	428	4458	189
Baibu fermā	174	4578	73	Lielfermā «Progress»	500	4816	466
Lidija Fjodorova	31	4905	— 263	Lūcija Džeriņa	47	4056	560
Valērija Šmukša	31	4181	— 327	Feodosija Guļbinova	43	3939	930
Vera Golubeva	30	3925	— 1688	Kira Baikova	45	3950	59
Zabegu fermā	92	4337	— 679	Valērija Kšendzova	42	4035	83
Marija Cakule	21	5464	— 458	Zaseku fermā	177	4035	435
Valentīna Sidorova	23	5708	— 570				
Alīne Mikulāne	22	5063	— 899				

Slaucēja Antonina LOGINOVA

KOMENTĀRS. Neliels atskats uz pagājušā gada trim ceturkšņiem. Vislielāko kopīgo izslakumu, kā tam arī jābūt, bija sasniegūšas lielfermas «Progress» otrās novērtēnes slaucējas — ražojušas apmēram 16,3 tūkstošus centruļu piena. Otrajā vietā tāpat kā tagad ierindojās Aizupiešu lielferma — 13,3 tūkstoši centneru. Tājās sakoncentrēta lielākā daļa kolhoza Latvijas brūno un melnrailo.govju. Bet arī «mazās» fermas sasniegūšas ļevēlākam rezultātam. Sharp tām pirmā vietā pienācās Bāriņu fermai — vairāk par 7,7 tūkstošiem centneru, ap 5,8 tūkstošiem centneru ieguvā arī

otra novietne, kur tāpat ir četras govju grupas — Zaseku ferma.

Mums ir daudz slaucēju, kuras strādā ar lielām govju grupām. Ir daudz sarežģītāk tikt galā ar pussimta govīm, nekā ar diviem desmitiem. Šajā ziņā rekords pieder Valēntīnai Mihailovai, kura strādā lielīermā «Progress». Viņa pērn izslauca vairāk par 2,3 tūkstošiem centneru, šogad pat deviņos mēnešos — gandrīz 2,5 tūkstošus centneru. Viņas kolēges Marijas Lazarevas kontā tolaik bija 2,3 tūkstoši centneru. Šogad jau vairāk: 2,7 tūkstoši. Nadeždai Turubanova — 2,6 tūkstoši pērn viņa bija izslaukus 2,2

Šogad mums ir palielinājusies to
slaučīga skaits, kuras no savām gru-
pām ieguvušas vairāk par 20 tonnām
piena — tādu kolhozā ir vienpadsmīt.
Lielākā daļa «Progresa», divas — Apri-
sija Kirilova un Veronika Šmeikste —
Aizputes — divas — arī Raihāc —

No pārskata redzams, ka vairākās grupās piena izslaukumi ir mazāki, salīdzinot ar šo pašu laiku 1986. gadā. Lielā daļā no tām grupām, kur no govs liegūts mazāk piena, kopīgais izslaukums nav samazinājies, ne vēlēsai nedaudz.

audzis — tas zināmā mērā kom-
pensē galarezultātu. Tomēr
Leipišķu novietnē šogad iegūts par
vairāk nekā tūkstoši centneru mazāk,
visā trijās grupās, kas te
izmitinātas, izslaukumi sarukuši
par gandrīz trim un
līdz pat četriem simtiem centneru.

nekā iepriekšējā gada deviņos mēnešos, Zabegos un Duntišķos — 3,88 procenti (par attiecīgi 0,14 un 0,02 procentiem), un pārējās — Leinīšķu un lielfermā «Progress» — 3,86 procenti (audzis par 0,08 un līdz 0,15 procentiem).

Vel jāpiebilst, ka šogad sagatavots pietiekami daudz labas kvalitātes lopbarības, ka fermu ļaudis nopielnāk gatavojas lopu ziemēšanas cēlēnam, tas ļauj cerēt uz labiem panākumiem. Galvenais uzdevums visiem kolektīviem pašlaik ir — nodrošināt visām lopu grupām sātīgu un arī siltu zie- mežu.

Audzinām patriotus un strādniekus

Mūsu skolā pirmozīmīga vērība tiek veltīta Dzimtenes mīlestības jūtu ieaudzināšanai skolēnos, lepnuma par to un uzticības tai izkopšanai, audzinām internacionālistus. Nesen ar saviem skolas biedriem tikās Aleksandrs Škuratovs, kurš nodienējis noteikto laiku atgriezās no Padomju Armijas. Viņš mācījās Riebiņos. Dienesta laikā Sašam nācās izpildīt savu intenacionālo pienākumu draudzīgajā Afganistānā — skolas jaunatnei pastāstīja par šīs valsts tautas grūti likteni un tagadējo atmodu, par jaunajiem pārkārtojumiem, cīņu pret reakcijas spēkiem, par kārtību un pašnoteikšanos. Tagad viņš (attēlā pa kreisi) mācās Jaunaglonas profesionāli tehniskajā vidusskolā, nolēmis kļūt par sofieri.

Visi skolas audzēkni naski palīdzēja kolhozam ražas novākšanā, daudzi centīgi strādāja arī pa vasaru. Darba iemājas viņi apgūst arī skolas sienas — šim nolūkam mums ir labi iekārtoti kabīneti. Jaunieši iemanto pirmo izpratni par skaisto, mācās paši darināt mākslas vērtības. Attēlā pa labi inkrustāciju veido 6. klases skolēns A. Kalnējs.

Par gaidītiem un mīliem ciemiņiem mūsu skolā kļuvis Baltijas Sarkanarogotā kara apgabala Dziesmu un deju ansamblis. Arī nesen skolas saimītas iepriecināja ar skaistām dziesmām un ugunīgām dejām (attēli apakšā).

Vladimira MAREJEVA teksts un foto Riebiņu vidusskolā

Senatnes liecību krātuve

Viens no vecākajiem novadpētniecības muzejiem mūsu novadā ir Ludzā. Nākamajā gadā aprīlē septiņdesmitā gadskārtā, kopš tas darbojās, Toreizējās ģimnāzijas skolēnu zinātniski literārais izdevums «Juna Misi» («Jaunā Doma») 1918. gada decembra 1. numurā ziņojā par tāda iestādījuma atvēršanu. Sākumā tika vāktas galvenokārt arheoloģisko un etnogrāfisko materiālu kolekcijas. Kara gados daudzas vērtīgas mantas gāja bojā, hitlerieši izlaupīja savuktos fondu. Kad 1945. gadā to atvēra no jauna, divās nelielās iestādījums Dārzu ielā varēja izvietot tikai divus simtus eksponātu. Pēc tam sākās spriggs darbs ekspozīcijas papildināšanā, muzejs ieguva plašākas telpas, bet kopš 1956. gada atrodas 1812. gada varona Jakova Kulkneva memoriālajā mājā. Tagad tajā ir vairāk par 13 tūkstošiem pamat-

fonda vienību, no kurām gandrīz trīs tūkstoši izvietoti pastāvīgajā ekspozīcijā.

Lielis nopelns muzeja izveidē pieder tā ilggadīgajam direktoram Jāzepam Timoškanam (tagad nestrādā). Patēcīties viņam, 1957. gadā likti pamati lauku dzīves nodalai brīvajā dabā, kur izvietoti senās lauku celtniecības piemineklī — dūmīstaba, rija un citas ēkas ar to laiku sadzīves un darba priekšmetiem, ir keramikas darbīca. Iztāžu zālē pastāvīgi notiek lietīšķas un tēlotājas mākslas meistar darbu izstādes — to autori ir gan novadnieki, gan arī tālāki ciemiņi. Vasaras tiek rīkoti arī tautas mākslas svētki, rokdarbu darinājumu tirdziņš muzeja teritorijā pie Mazā Ludzas ezera. Tam pāri pacelās senās ordeņa pils drupas, kas arī ir muzeja teritorija. Pakājē izpleties Lieļais Ludzas ezers. Aiz tā redzams

senais pilskalns — tur un citās apmetnēs pie šī ezera cilvēki jau dzīvoja astotajā gadu tūkstoši pirms mūsu ēras — par šo tālo pagātni vēsta daudzi unikāli priekšmeti, kas atrasti izrakumos. Muzeja ekspozīcijas ievāda zāles stāsta par mātes gints ieķārtu agrajā neolītā, par tās sairšanu un pāreju uz tēva ķinti, par šķiru sabiedrības veidošanos, feodālismu, par vācu feodālu iebrukumu, par to, kā 1209. gadā krusfenei pakļāva Jersiku. Bet Ludzas novada dienvidu daļa bija šīs kņazistes sastāvā. Par šiem notikumiem stāsta dokumentu kopijas. Pils, kuras drupas saglabājušas līdz mūsu dienām, kuri senās savas pēdas atstājuši Ivana Baraga lielgabalu šāvieni, tika uzcelta 1399. gadā — drīz pēc pilīm apkārme — Daugavpilī, Rēzeknē un Viļakā.

Par daudziem vēsturiskiem notikumiem saviem apmeklētājiem stāsta muzejs. Tajā ir unikāli materiāli par 1812. gadu — krievu un franču ieroči. I. Terebenejeva karikatūru («clubki») oriģināli par francūziem u. c. Protams, arī par pašu J. Kuljnevu, kurram jūsmīgas dzejās vārsmas veltīja dzejnieks M. Zukovskis, citi, arī A. Puškins savu Dubrovski izveidojis no šī varoņa prototipa.

Muzejs tāpat plaši vēsta par zemnieku stāvokli un kapitālisma attīstību, par vietējiem apgaismības darbiniekiem, revolucionāriju notikumiem, ar ko bagāts novads. Ludzas aprīnķis saglabājis atbalsti par pirmo pasaules karu un februāra revolūciju, par padomju varas nodibināšanos. Piemēram, tāpat netālu, ielas otrā pusē pacelās neliela mājiņa, kurā dzīmis Jakutijas varonis pilsonīkā gados Ievans Strods. Revolucionārais gars saglabājās arī burzūzīkās Latvijas gados, plāsi izskanēja par visu novadu padomju varas atjaunošanas periods. Te savas asinīnās pēdas atstāja vācu fašistiskais iebrukums, bet tā vieni no pirmajiem sāka darboties arī tautas atrriebēji — sākumā sadarbībā ar krievu un baltkrievu brājiem robežu satēkēji, kur tagad pacelās Draudzības kurgāns, bet vēlāk arī pašstāvīgi — Numērē un citur.

Ludzas rajons bija pirmais, kurš saņādīja atbrīvošanu. Bet tā pirkta par dārgu maksu — novada zemē atdusas 11 Padomju Savienības Varoni, deviņi no viņiem — Ludzas Brāļu kapā.

Daudz interesanta vēsta arī tā ekspozīcijas daļa, kas veltīta mūsdienām. Vēl katrā ziņā jāpiemini unikālā dabas nodaļa, kur var redzēt daudz zvēru, gan putnu izbāzeņus, olas. Un, protams, arī brīvdabas nodaļa, kas aizņem 1,4 hektārus.

A. MEŽMALIS

Attēlā: darbojošās vējdzirnavas muzeja brīvdabas teritorijā.

